

Bevezetés

Az *Imágó Budapest* jelen száma a pszichoanalitikus szupervízió témáját járja körül, ezúttal ankét formájában, kiemelt fókusszal az ún. Budapest-modell („magyar módszer”) alapján folytatott szupervízió történetére. A szupervízió Budapest-modellje azt jelenti, hogy a képzésben lévő jelölt analitikusa egyben első eseteinek szupervizora is. Klasszikus verziója szerint a jelölt maga is díványon fekszik. A „magyar módszer” az elmúlt nyolcvan évben háttérbe szorult, majd teljesen eltűnt, ezzel együtt pedig – Raluca Soreanu szerint (lásd tanulmányát e lapszámban) – a viszontlátétel, az autoritás és az etika összetett kérdései is kizáródtak a szakmai vitákból, a revízióra irányuló kezdeményezés pedig mindmáig gátlás alatt van. Ennek jegyében szerzőinket arra hívtuk, vegyenek részt e revízióban, továbbá helyet kaptak e számban az analitikus szupervízióhoz általánosan kapcsolódó írások is.

Lucian Freud *The Painter’s Room* című festménye sajátos értelmezést nyer, ha egy pszichoanalitikus szupervízióval foglalkozó folyóirat borítójaként jelenik meg. A képen egy zebra tekint be a szoba ablakán, ahol dívány, földre dobott sál és cylinder látható. A szupervízió budapesti modelljére külföldön gyakran egzotikumként, titokzatos magyar gyakorlatként tekintettek, amelyet a képen – a szerkesztő asszociációi mentén – a zebra szimbolizál. Érdekes módon, azokban az írásokban is megjelenik a másság, az idegenség központi elemként, amelyek nem közvetlenül a Budapest-moddellel foglalkoznak; ilyen például a mesterséges intelligencia bekapcsolódása a szupervíziós folyamatba, vagy a kitekintés egy a hazaitól eltérő, amerikai szupervíziós rendszerre. Azaz a szupervízió és az idegenség tematikája láthatatlan kapocsként fűzi össze szerzőink írásait.

Talán helyet kaphat e bevezetőben egyfajta szerkesztői önreflexió is, amely szervesen kapcsolódik e szám történeti aspektusa mellett a napjaink képzési gyakorlatához fűződő problémaorientált megközelítéshez. Amikor a felkért szerzők sorát összeállítottuk, öntudatlanul is elsősorban – sőt szinte kizárólag – kiképző analitikusok neve merült fel. Ez azonban kétségtelenül egyoldalú nézőpontot világít meg. Tekintve, hogy a szupervízió területe milyen élesen rajzolja ki a tekintélyhez, hierarchiához kapcsolódó problémakört, úgy tűnhet, mintha épp a szerkesztők feledkeztek volna el megkérdezni a másik oldalt, azaz a szupervideáltak tapasztalatait. Ideális helyzetben kétségtelenül izgalmas lenne mindkét oldal észrevételeit, kritikáit, javaslatait megismerni, azonban mivel a hazai egy meglehetősen szűk közeg, így érthető módon gátlásokat hozhat magával az ilyen irányú publikus megnyilvánulás, főként a szupervideáltak részéről. Sajátos helyzetükből adódóan, e nyomástól

függetlenedve, képviselheti szerzőink közül Székács Judit és Ford Noémi az utóbbi csoportot.

Raluca Soreanu *Szupervízió korunk számára: viszontáttétel és a budapesti iskola gazdag öröksége* című tanulmánya Ita Mariann fordításában olvasható; e munkát szerzőink közül többen alapvető hivatkozási pontként említik.

A Budapest- és a Berlin-modell által körvonalazott ellentmondások feloldására tesz kísérletet Ita Mariann *A kapcsolati pszichoanalízis és a Budapest-modell találkozása* című munkájában, illetve kitér arra, hogy a hagyományosan maszkulinként és femininként felfogott minőségek miként rendelődnek a két szupervíziós módszer általános megítéléséhez. A szerző továbbá párhuzamot von a kettős szülőség koncepciója, valamint a két szupervíziós módszer együttes alkalmazása kínálta előnyök között.

Narancsik Gabriella *A Budapest-modell recepciója és az ortodoxia/heterodoxia frontvonalai* című, alapos kutatómunkára támaszkodó tanulmányában a budapesti szupervíziós modell recepciójának történetét vizsgálja, különös tekintettel az informális kapcsolati hálók, a szakmai-politikai kötődések szerepére.

Bokor László *Az analitikus áttétele és a páciens viszontáttétele: a budapesti szupervíziós modell értelmezési keretének kérdései* című írásában a „magyar módszer” történeti fejlődését vázolja fel, elemzi annak erősségeit és kritikáit, behatóan foglalkozik az áttételt és a viszontáttételt érintő értelmezési eltérésekből eredő problémákkal, és nem utolsósorban konkrét javaslatot tesz az analitikus képzés során felmerülő, szupervíziót érintő nehézségek kezelésére.

Átéltetővé válik a „kísérteties” egy sajátosan 21. századi élménye a heti két szupervíziós óra keretében folytatott dialógusokat olvasva Riskó Ágnes és az Anna nevű onkopszichológiai mesterséges-intelligencia asszisztens között. *Egy szabálytalan szupervízió kezdete Annával, az onkopszichológiai MI asszisztenssel* című munkájában a szerző részletesen bemutatja kettejük kapcsolatát, elemelve egyebek mellett saját, az MI irányában mutatott antropomorfizáción alapuló viszontáttételi érzéseit.

Székács Judit egy 1986-os előadásszövegében a szupervízió budapesti modelljének felelevenítése mellett megosztja saját szupervizorához, Rajka Tiborhoz fűződő személyes élményeit, ezzel újszerű érveket, friss nézőpontot kínál a témában. Emellett összeveti Hermann Imre és Rajka Tibor szupervíziós stílusát, valamint általánosabb módon körbejárja a szupervízióhoz fűződő határok kérdését.

Ford Noémi – többek között – az IPA-tól független Chicago Center for Psychoanalysis nevű intézetben végezte szupervízióját. Személyes tapasztalatai tükrében olyan tág horizontot tár az olvasó elé *Budapest – Berlin – Chicago – Budapest: szupervízió, viszontáttétel és a szubjektum* című munkájában, amely egy képzésben lévő jelölt számára a hazainál jóval nagyobb mozgásteret biztosít a szupervízióhoz kapcsolódó egyéni választások terén. A szerző tárgyalja továbbá a lacani etika helyét a szupervízióban, valamint rámutat a szupervízió magyar módszere és a lacani szupervízió párhuzamaira.

Nem csupán egyféle szupervízió létezik – emlékeztet Nyerges Katalin, aki a különböző típusú szupervíziók sajátosságaira reflektál *Gondolatok a szupervíziókról*

című esszéjében. A szerző vizsgálja az áttétel és viszontáttétel szétválasztásának nehézségeit, lehetőségeit a képzés során, valamint foglalkozik a szupervizor tekintélyének problémakörével is.

Az egyértelmű különbségek ellenére mi lehet a közös a Budapest-modell és a Bálint-csoport szemléletében? E kérdés megválaszolásához vizsgálja összehasonlító perspektívában e két munkamódot Eörsi Dániel *Van-e dolgunk a viszontáttétellel a Bálint-csoportban? Mármost melyikkel?* című írásában, különös tekintettel a viszontáttételi érzésekhez kapcsolódó „álommunka” sajátosságaira.

Archívum rovatunkban újraközöljük Kovács Vilma sokat hivatkozott 1933-as *Kiképző analízis és kontrollanalízis* című munkáját is, melyben ismerteti a magyar módszer lényegét, számba veszi annak előnyeit.

Reméljük, számunk hozzájárulhat ahhoz, hogy az érdeklődők átfogó képet kaphassanak a szupervízió magyar módszerének történetéről, az ahhoz kapcsolódó ma is aktuális kérdéskérdésekről, valamint betekintést nyerjenek korunk pszichoanalitikus szupervíziójának néhány érdekfeszítő témájába.

Köszönettel tartozom Borgos Annának a szerkesztési munkákban nyújtott segítségéért.

Ita Mariann